

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM – OBČIANSKA NÁUKA

Názov predmetu	Občianska náuka
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Časový rozsah výučby	1 hodina týždenne/33hodín ročne
Ročník	deviaty
Škola	ZŠ, Ul.kpt.Nálepku 855, Nové Mesto nad Váhom
Stupeň vzdelania	Nižšie sekundárne – ISCED 2
Dĺžka štúdia	5 rokov
Forma štúdia	Denná
Vyučovací jazyk	Slovenský
Vypracoval	Mgr.Beáta Ondrišáková
Dátum poslednej zmeny	30.8.2012

1. CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Predmet poskytuje žiakom základné vedomosti o ekonomickom živote v spoločnosti. Vysvetľuje pojem ľudské potreby a ako sa uspokojujú. Vysvetľuje rozdiel medzi službou, statkom, výrobkom a tovarom. Charakterizuje výrobný proces, jeho vstupy a výstupy. Vysvetľuje rozdiel medzi ekonomikou a ekonómiou. Oboznamuje s jednotlivými typmi ekonomík a základnými formami podnikania. Vysvetľuje funkciu peňazí v modernej trhovej ekonomike a opodstatnenosť finančných inštitúcií v trhovej ekonomike.

2. CIELE UČEBNÉHO PREDMETU OBČIANSKA NÁUKA

Získať základné vedomosti o fungovaní hospodárstva z pohľadu občana. Naučiť pojem ľudské potreby a ako sa uspokojujú. Osvojiť si rozdiel medzi službou, statkom, výrobkom a tovarom. Popísať výrobný proces, jeho vstupy a výstupy. Osvojiť si rozdiel medzi ekonomikou a ekonómiou. Popísať riešenie základných ekonomických problémov, zásady fungovania trhového mechanizmu a základné formy podnikania. Naučiť druhy bánk a peňažných ústavov na Slovensku. Naučiť rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť.

3. KEÚČOVÉ KOMPETENCIE

Kompetencie (spôsobilosti) riešiť problémy

- ✓ pri riešení problémov uplatňovať vhodné metódy založené na tvorivom myslení,
- ✓ otvorenosť získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov pri riešení problémov,
- ✓ formulovať argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- ✓ pri jednotlivých riešeniach spoznávať klady a zápory a uvedomovať si aj potrebu zvažovať úroveň ich rizika,
- ✓ vytvárať predpoklady na konštruktívne riešenie konfliktov.
- ✓ osvojiť si rôzne poznatky a pravidlá cestnej premávky ako aj nadobudnutie konkrétnych zručností, návodov na riešenie určitých dopravných situácií.

Kompetencie (spôsobilosti) občianske

- ✓ uvedomiť si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňovať a ochraňovať princípy demokracie,
- ✓ vyvážené chápať svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti,

- ✓ uvedomiť si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k povinnostiam, prispievať k naplneniu práv iných,
- ✓ byť otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti,
- ✓ sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporovať udržateľnosť kvality životného prostredia.
- ✓ Rozvíjať schopnosť pozorovať svoje okolie a vyhodnocovať ho z hľadiska bezpečnosti
- ✓ Kultúrne sa správať na cestách a v dopravných prostriedkoch

Kompetencie (spôsobilosti) pracovné

- ✓ stanoviť si ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupovať k uskutočneniu svojich cieľov,
- ✓ byť flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny,
- ✓ chápať princípy podnikania a zvažovať svoje predpoklady pri jeho plánovaní,
- ✓ získať a využiť informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach.

4. OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Tematický celok: <u>Ekonomický život v spoločnosti</u>			Počet hodín
Obsah	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
Základné pojmy	- ľudské potreby - uspokojovanie ľudských potrieb - výrobný proces - výrobné zdroje - vzácnosť výrobných zdrojov - rozhodovanie - rozhodovací proces - výber - alternatívne náklady	Žiak vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie odlišiť uvedené pojmy. Vie uviesť pojmy vo vzájomných súvislostiach. Vie vypracovať návrh využitia konkrétneho vzácneho výrobného zdroja vo výrobnom procese s uplatnením jednotlivých etáp rozhodovacieho procesu. Uvedomuje si dôsledky rozhodnutí. Učí sa konať rozvážne a zodpovedne.	23
Ekonomika a ekonómia	- ekonomika - ekonómia - mikroekonómia - makroekonómia	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie odlišiť jednotlivé pojmy. Vie uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach. Vie zdôvodniť potrebu osvojovania týchto pojmov z hľadiska ich uplatnenia v jeho praktickom živote.	
Základné ekonomické otázky	- Čo vyrábať? - Ako vyrábať? - Pre koho vyrábať?	Vie vytipovať príklady riešenia jednotlivých ekonomických otázok.	
Typy ekonomík	- príkazová ekonomika - trhovú ekonomiku - zmiešanú ekonomiku	Vie vysvetliť podstatu troch typov ekonomík. Vie porovnať jednotlivé ekonomiky z hľadiska pozitív i negatív.	
Trhová ekonomika	- trhovú ekonomiku - vlastnícke práva	Vie charakterizovať trhovú ekonomiku tromi znakmi. Vie uviesť charakteristiku vlastníckych práv. Vie vysvetliť vzťah medzi vlastníckymi právami a efektívnym využívaním zdrojov.	
Trhový mechanizmus	- trh - ponuka - zmeny ponuky - príčina, dôsledok	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie na základe praktických príkladov vysvetliť vzájomný vzťah medzi ponukou, dopytom a cenou tovaru a služieb.	

	<ul style="list-style-type: none"> - dopyt - zmeny dopytu – príčina, dôsledok - cena 	<p>Vie určiť faktory, ktoré ovplyvňujú zmeny ponuky a dopytu.</p> <p>Vie uviesť praktické príklady dôsledkov zmien v ponuke a dopyte.</p>	
Základné formy podnikania	<ul style="list-style-type: none"> - podnik - formy podniku - podnikanie - fyzická osoba - zisk - strata 	<p>Vie vysvetliť uvedené pojmy.</p> <p>Vie charakterizovať základné podmienky úspešného podnikania.</p> <p>Na konkrétnom príklade zo života opíše úspešného alebo neúspešného podnikateľa z obce alebo regiónu.</p>	
Výroba, výrobca	<ul style="list-style-type: none"> - výroba - výrobca - produktivita práce - konkurencieschopnosť 	<p>Vie vysvetliť uvedené pojmy.</p> <p>Vie zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a množstvom tovaru.</p> <p>Vie zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a konkurencieschopnosťou.</p>	
Spotrebiteľ, spotreba	<ul style="list-style-type: none"> - spotrebiteľ - spotreba - súkromná spotreba - verejná spotreba 	<p>Vie definovať uvedené pojmy.</p> <p>Vie uviesť rozdiely medzi súkromnou a verejnou spotrebou.</p> <p>Na konkrétnych príkladoch vie uviesť obmedzenie súkromnej spotreby.</p> <p>Vie použiť príklady na obmedzenie spotreby verejných statkov.</p>	
Peniaze a finančné inštitúcie v trhovej ekonomike	<ul style="list-style-type: none"> - peniaze - funkcie peňazí - banky - sporiteľne - poisťovne - nebankové subjekty 	<p>Vie vysvetliť uvedené pojmy.</p> <p>Vie rozlíšiť jednotlivé pojmy.</p> <p>Vie určiť faktory, vytvárajúce hodnotu peňazí.</p> <p>Vie zdôvodniť opodstatnenosť finančných inštitúcií v trhovej ekonomike.</p> <p>Vie porovnať z hľadiska služieb jednotlivé finančné inštitúcie.</p> <p>Vie posúdiť mieru rizika pri využití nebankového subjektu ako typu finančnej inštitúcie.</p>	
Dopravná výchova	<ul style="list-style-type: none"> -teoretické znalosti pravidiel cestnej premávky - dopravné značky a zariadenia -taktika bezpečného správania a jednania pri chôdzi a jazde v cestnej premávke -praktický výcvik/návšteva DDI/ 	<p>Žiak vie samostatne riešiť situáciu na jednoduchých križovatkách.</p> <p>Žiak chápe význam značiek pre bezpečnosť cestnej premávky</p> <p>Žiak pozná základné príčiny vzniku dopravných nehôd,</p> <p>ohl'aduplné sa správa voči ostatným chodcom a účastníkom cestnej premávky</p> <p>Vie zvážiť svoje možnosti a schopnosti na bezpečné zvládnutie terénu</p>	10

5. PRIEREZOVÉ TÉMY

Názov	Obsah	Skratka
Environmentálna výchova	Súvislosti medzi ekologickými, technicko-ekonomickými a sociálnymi prístupmi k riešeniu problematiky.	ENV
Mediálna výchova	Moc médií ovplyvňovať trhový mechanizmus, mechanizmy riadenia spoločnosti a verejnú mienku.	MDV
Osobnostný a sociálny rozvoj	Získavanie a udržanie si osobnostnej integrity, pestovanie kvalitných medziľudských vzťahov, rozvoj sociálnych spôsobilostí potrebných pre osobný a sociálny život a spoluprácu.	OSR
Dopravná výchova	Výsledkom výchovy a vzdelávania v oblasti bezpečnosti v cestnej premávke je okrem osvojenia si rôznych poznatkov a pravidiel cestnej premávky aj nadobudnutie konkrétnych zručností, ale aj	DOV

6. METÓDY A FORMY PRÁCE

Názov tematického celku	Metódy	Formy práce
Ekonomický život v spoločnosti	Vstupné a priebežné motivačné metódy Expozičné metódy (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, samostatná práca s knihou, samostatné štúdium, samostatné štúdium s využitím techniky, brainstorming, situačné metódy) Fixačné metódy (ústne opakovanie učiva žiakom, metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie, opakovací rozhovor, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry)	Individuálna práca Skupinová práca Diskusia Beseda Exkurzia
Dopravná výchova	Expozičné metódy (vysvetľovanie,riadený rozhovor, samostatná práca , samostatné štúdium, samostatné štúdium s využitím techniky, situačné metódy) Fixačné metódy (metóda otázok a odpovedí, písomné opakovanie formou kvízu-súťaže, opakovací rozhovor, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry,PC,prezentácií	Skupinová práca Beseda Exkurzia Projektové vyučovanie s technikou Praktické cvičenia

7. UČEBNÉ ZDROJE

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Ekonomický život v spoločnosti	Šlosár, R., Čapová, M., Fabová, L, Lisý, J.: Občianska výchova pre 9. ročník základných škôl Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1999, Bratislava	dataprojektor PC	denná tlač, časopisy, pracovné listy, Bocková, A. a kolektív: Náuka o spoločnosti. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2006, Bratislava	www.zborovna.sk, www. Wikipedia.sk
Dopravná výchova	Koncepcia vyučovania dopravnej výchovy na ZŠ v SR, MŠ SR 2006 Tematický plán DOV žiakov ZŠ na DDI, J.Ladanyi, ŠPÚ Bratislava	PC dataprojektor	Pracovný zošit denníka SME pre žiakov ZŠ Pravidlá cestnej premávky PC-internet-prezentácie	www.zborovna www.wikipedia.sk

8. HODNOTENIE PREDMETU

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou podľa **Metodického pokynu č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy**. Výsledky klasifikácie sa vyjadria piatimi stupňami: 1 – výborný, 2 – chválitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatočný, 5 - nedostatočný.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi. Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol

v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,
- konzultácie s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, všeobecného lekára pre deti a dorast, najmä u žiaka s trvalejšími psychickými a zdravotnými ťažkosťami a poruchami.

Žiak bude z predmetu skúšaný **ústne** najmenej **raz** v polročnom hodnotiacom období a **písomne** najmenej **dvakrát** v polročnom hodnotiacom období. Učiteľ oznámi žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok, aby zabránil preťažovaniu žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- známka za ústnu odpoveď,
- známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy,
- posúdenie prejavov žiaka.